

سؤالات امتحان شبیه‌ساز نهایی: دین و زندگی (۲)	رشته: تجربی و ریاضی	تاریخ امتحان: ۲۷ آبان
نام و نام خانوادگی:	پایه یازدهم دوره دوم متوسطه	مدت امتحان: ۸۵ دقیقه
منطبق بر رویکرد جدید امتحانات نهایی	مرکز ارزشیابی خیلی سبز	تعداد صفحه: ۲ صفحه

ردیف	سؤالات (پاسخ‌نامه دارد).	نمره
------	--------------------------	------

۱	<p>با دقت در آیه و احادیث به سؤالات زیر پاسخ دهید.</p> <p>الف) این روایت امام سجاد علیه‌السلام که: «خدا یا ایام زندگانی مرا به آن چیزی اختصاص بده که مرا برای آن آفریده‌ای»، به کدام نیاز برتر اشاره دارد؟</p> <p>ب) در حدیث امام کاظم علیه‌السلام، که خطاب به شاگرد خود هشام بن حکم است، تأمل کرده و به سؤالات پاسخ دهید.</p> <p>(۱) علت ارسال رسولان توسط خداوند، چه چیزی بیان شده است؟</p> <p>(۲) چه کسی رتبه‌اش در دنیا و آخرت بالاتر است؟</p> <p>ج) با توجه به آیه: ﴿وَمَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخْطُبُهُ بِيَمِينِكَ إِذَا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ﴾ چرا خداوند معجزه جاوید خود را توسط پیامبری به دست مردم رساند که نزد هیچ‌کس درس نخوانده بود؟</p> <p>د) منظور از: «آن چه مورد نیاز است» در بیان امام باقر علیه‌السلام که: «خداوند آن چه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش [قرآن] آورده است»، چیست؟</p>	۳
---	---	---

۲	<p>درست یا نادرست بودن گزاره‌های زیر را مشخص کنید.</p> <p>الف) همه مسئولیت‌های پیامبر ﷺ بعد از ایشان به امام معصوم انتقال پیدا می‌کند.</p> <p>ب) زیبایی لفظی سبب نفوذ خارق‌العاده قرآن در افکار و قلوب شده است.</p> <p>ج) چون هر پاسخ احتمالی و مشکوک نیاز به تجربه دارد و عمر انسان محدود است، پس باید پاسخ‌ها همه‌جانبه باشد.</p>	۱/۵
---	---	-----

۳	<p>هر کدام از «موارد سمت راست» به کدام‌یک از «موارد سمت چپ» مربوط است. (یک مورد اضافه است).</p> <table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td>الف) پویایی و روزآمد بودن دین اسلام</td> <td>۱) برنامه اسلام در عرصه ایمان</td> </tr> <tr> <td>ب) جاودانه بودن</td> <td>۲) نیاز ثابت</td> </tr> <tr> <td>ج) عادلانه بودن نظام هستی</td> <td>۳) حفظ قرآن کریم از تحریف</td> </tr> <tr> <td>د) دادوستد با دیگران</td> <td>۴) از عوامل ختم نبوت</td> </tr> <tr> <td></td> <td>۵) رشد تدریجی سطح فکر مردم</td> </tr> </table>	الف) پویایی و روزآمد بودن دین اسلام	۱) برنامه اسلام در عرصه ایمان	ب) جاودانه بودن	۲) نیاز ثابت	ج) عادلانه بودن نظام هستی	۳) حفظ قرآن کریم از تحریف	د) دادوستد با دیگران	۴) از عوامل ختم نبوت		۵) رشد تدریجی سطح فکر مردم	۱
الف) پویایی و روزآمد بودن دین اسلام	۱) برنامه اسلام در عرصه ایمان											
ب) جاودانه بودن	۲) نیاز ثابت											
ج) عادلانه بودن نظام هستی	۳) حفظ قرآن کریم از تحریف											
د) دادوستد با دیگران	۴) از عوامل ختم نبوت											
	۵) رشد تدریجی سطح فکر مردم											

۴	<p>واژه‌های زیر را تعریف کنید.</p> <p>الف) آیت</p> <p>ب) فطرت انسان</p>	۱
---	---	---

۵	<p>گزینه صحیح را مشخص کنید.</p> <p>الف) بیت «نگار من که به مکتب نرفت و خط نوشت / به غمزه مسئله آموز صد مدرس شد» به کدام موضوع زیر اشاره دارد؟</p> <p>(۱) انسان در هدایت به سوی کمال به موضوعاتی احتیاج دارد که در قرآن کریم وجود دارد.</p> <p>(۲) خداوند معجزه جاوید خود را توسط پیامبری به دست مردم رساند که نزد هیچ‌کس درس نخوانده بود.</p> <p>(۳) قرآن کریم بسیار فراتر از علم آن روز جامعه سخن گفته است.</p> <p>ب) براساس آیات وحی، وظیفه عموم انبیای الهی که خداوند آنان را به آن توصیه فرموده است، چیست و به چه علتی طرفداران ادیان الهی با اسلام مخالف بودند؟</p> <p>(۱) «دین را به پا دارید و در آن تفرقه نکنید.» - ناآگاهی و جهل به حقانیت دین</p> <p>(۲) «دین را به پا دارید و در آن تفرقه نکنید.» - رشک و حسدی که در دل داشتند.</p> <p>(۳) «نه یهودی باشید و نه مسیحی.» - رشک و حسدی که در دل داشتند.</p> <p>ج) براساس آیات سوره عصر چه کسانی دچار خسران نمی‌شوند؟</p> <p>(۱) متفکران در پیام الهی</p> <p>(۲) مؤمنان عامل به عمل صالح</p> <p>(۳) بشارت‌دهنده به حجت الهی</p>	۱/۵
---	---	-----

سؤالات امتحان شبیه‌ساز نهایی: دین و زندگی (۲)		رشته: تجربی و ریاضی	تاریخ امتحان: ۲۷ آبان
نام و نام خانوادگی:		پایه یازدهم دوره دوم متوسطه	مدت امتحان: ۸۵ دقیقه
منطبق بر رویکرد جدید امتحانات نهایی		مرکز ارزشیابی خیلی سبز	تعداد صفحه: ۲ صفحه
ردیف	سؤالات (پاسخ‌نامه دارد).		
۶	<p>متن‌های زیر را بخوانید و به سؤالات زیر پاسخ دهید.</p> <p>الف) «آقای احمدی یکی از داستان‌نویس‌های معروف در زمینهٔ کودک و نوجوان است. در چاپ دوم کتاب خود، برخی ایرادات نگارشی و املايي را اصلاح کرد و برای چاپخانه ارسال کرد تا در چاپ‌های جدید، این کتاب بدون ایراد و غلط چاپ شود. در قاعدهٔ کلی، آثار اولیهٔ انسان‌ها با آثار دوران پختگی‌شان، فرق دارد و انسان کم‌کم و به مرور، ایرادات اولیهٔ خود را اصلاح می‌کند.»</p> <p>ب) «در طول تاریخ، امنیت مرزها بسیار مهم بوده است. در زمان‌هایی، مرزها با شمشیر و در دوران‌هایی با منجنیق و امروزه با سلاح سنگین و نیمه‌سنگین از مرزها دفاع می‌کنند. علاوه بر این، دادوستد از عوامل مهم در زندگی است. در برخی دوران‌ها، دادوستد به صورت کالا به کالا و در برخی دوران‌ها به صورت سکهٔ ضرب‌شده و امروزه با پول کاغذی و ضمانت‌نامه‌ها انجام می‌شود.»</p> <p>درک مطلب (۱) متن «الف»، ما را به کدام اعجاز محتوایی قرآن رهنمون می‌سازد؟</p> <p>درک مطلب (۲) متن «ب»، ما را به کدام دلیل ختم نبوت می‌رساند؟</p>		
۷	<p>به سؤال‌های زیر به صورت کوتاه پاسخ دهید.</p> <p>الف) چرا در طول تاریخ همواره شاهد ارائهٔ برنامه‌های متفاوت و گاه متضاد از جانب مکاتب بشری بوده‌ایم؟</p> <p>ب) مصرع: «از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود»، به کدام نیاز برتر انسان اشاره دارد؟</p> <p>ج) تفاوت در شیوهٔ هدایت انسان، نتیجهٔ چیست؟</p> <p>د) علت‌های تجدید نبوت را نام ببرید؟ (دو مورد)</p> <p>ه) چرا تعیین زمان ختم نبوت با خدا است؟</p> <p>و) چه ویژگی‌هایی باعث شد که اسلام پاسخ‌گوی نیازهای بشر در دهه‌های مختلف باشد؟</p> <p>ز) معجزهٔ آخرین پیامبر باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟</p> <p>ح) آشنابودن به زبان عربی باعث فهمیدن کدام جنبهٔ اعجازی قرآن است؟</p>		
۸	<p>به سؤال‌های زیر به صورت تشریحی پاسخ دهید.</p> <p>الف) اسلام از ما خواسته است با ایمان، در عرصهٔ عمل به چه چیزهایی برسیم؟ (دو مورد)</p> <p>ب) تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت را توضیح دهید.</p> <p>ج) کشف راه درست زندگی که یکی از نیازهای اساسی است را توضیح دهید.</p> <p>د) با توجه به این که هر پیامبری، بشارت‌دهندهٔ پیامبر بعدی بود، وجود دو یا چند دین در یک زمان نشانگر چیست؟</p> <p>ه) چگونه خداوند از طریق تفکر و اختیار ما را هدایت می‌کند؟</p> <p>و) آیا دعوت پیامبران در احکام فرعی نیز یکسان بوده است؟ مثال بزنید.</p>		
۲۰	<p>جمع بارم «پیروز و سربلند باشید.»</p>		

دین‌ورندگی (۲)

۱

با دقت در آیه و احادیث به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف) این روایت امام سجاد علیه‌السلام که: «خدایا ایام زندگانی مرا به آن چیزی اختصاص بده که مرا برای آن آفریده‌ای»، به کدام نیاز برتر اشاره دارد؟

ب) در حدیث امام کاظم علیه‌السلام، که خطاب به شاگرد خود هشام بن حکم است، تأمل کرده و به سؤالات پاسخ دهید.

۱) علت ارسال رسولان توسط خداوند، چه چیزی بیان شده است؟

۲) چه کسی رتبه‌اش در دنیا و آخرت بالاتر است؟

ج) با توجه به آیه: ﴿وَمَا كُنْتُمْ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكُمْ إِذَا لَارْتَابَ الْمُطَّلُونَ﴾، چرا خداوند معجزه جاوید خود را توسط پیامبری به دست مردم رساند که نزد هیچ کس درس نخوانده بود؟

د) منظور از: «آنچه مورد نیاز است» در بیان امام باقر علیه‌السلام که: «خداوند آن چه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش [قرآن] آورده است»، چیست؟

مشاوره آیه مطرح شده در عبارت «ج» با بیت «نگار من که به مکتب نرفت و خط ننوشت/ به غمزه مسئله آموز صد مدرس شد» در ارتباط است. ارتباط بین آیات و عبارات، اشعار، ضرب‌المثل‌ها و ... از جمله موارد مورد علاقه طراحان سؤال می‌باشد؛ به این موضوع توجه ویژه‌ای داشته باشید.

راهنمای تصحیح

الف) شناخت هدف زندگی (درس ۱ - صفحه ۱۳)

ب) ۱) فقط برای آن بود که بندگان در پیام الهی تعقل کنند. (درس ۱ - صفحه ۱۶)

۲) آن کس که عقلش کامل‌تر است. (درس ۱ - صفحه ۱۶)

ج) اگر پیامبر ﷺ خواندن و نوشتن می‌دانست، جای آن داشت که کج‌اندیشان درباره الهی بودن قرآن دچار شک شوند. (درس ۱ - صفحه ۱۶)

و اگر این کتاب توسط یکی از درس‌خواندگان و دانشمندان جامعه آورده می‌شد، امکان داشت نتوان آن را معجزه نامید. (درس ۱ - صفحه ۱۶)

(درس ۳ - صفحه ۳۳)

د) منظور نیازهای مربوط به برنامه زندگی و هدایت انسان‌ها است؛ یعنی همان نیازهایی که پیامبران به خاطر آن‌ها فرستاده شده‌اند. (درس ۳ - صفحه ۳۱)

الف) شناخت هدف زندگی

درسی Box

سؤال مطرح شده:

انسان می‌خواهد بداند: «برای چه زندگی می‌کند؟»

● اگر انسان هدف حقیقی خود را نشناسد یا در شناخت آن دچار خطا شود (شرط)، عمر خود را از دست داده است (مشروط).
حدیث: دعای پیوسته امام سجاد (ع): «خدایا ایام زندگانی مرا به آن چیزی اختصاص بده که مرا برای آن آفریده‌ای.»

پیام‌ها: ۱) تخصیص یافتن عمر انسان به هدف اصلی زندگی، موجب سعادت اوست. در غیر این صورت، زیان اتلاف عمر نصیب انسان می‌شود.
۲) یکی از نیازهای برتر انسان، شناخت هدف زندگی است.

ب) در رابطه با حدیث امام کاظم (ع) چهار بخش مهم وجود دارد که علت و معلول یکدیگر هستند، هر چهار مطلب را به خاطر بسپارید:
۱) هدف انحصاری ارسال رسولان، تعقل در پیام الهی است.

۲) پذیرش بهتر پیام الهی، معلول افضل بودن در معرفت است.

۳) اعلم بودن به فرمان‌های الهی، معلول برتری در تفکر و تعقل است.

۴) اعلی بودن مرتبه دنیا و آخرت، معلول اکمل بودن عقل است.

د) یکی از ویژگی‌های اعجاز محتوایی قرآن، جامعیت و همه‌جانبه بودن آن است. نکات مهم این ویژگی در زیر آورده شده است:

● اشاره به همه مسائل مهم و حیاتی انسان در هدایت به سوی کمال

● صحبت از امور مادی و معنوی، دنیوی و اخروی، فردی و اجتماعی

حدیث امام باقر علیه‌السلام: «خداوند آن چه را که امت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد، در کتابش [قرآن] آورده است.»

پیام‌ها: ۱) نیازهای مربوط به برنامه زندگی و هدایت انسان‌ها در قرآن کریم آمده است.

۲) جامعیت و همه‌جانبه بودن از نشانه‌های اعجاز محتوایی قرآن است.

درست یا نادرست بودن گزاره‌های زیر را مشخص کنید.

الف) همهٔ مسئولیت‌های پیامبر ﷺ بعد از ایشان به امام معصوم انتقال پیدا می‌کند.

ب) زیبایی لفظی سبب نفوذ خارق‌العادهٔ قرآن در افکار و قلوب شده است.

ج) چون هر پاسخ احتمالی و مشکوک نیاز به تجربه دارد و عمر انسان محدود است، پس باید پاسخ‌ها همه‌جانبه باشد.

مشاوره در پاسخ به سؤال‌های (درست / نادرست) به قیدها و فعل‌ها دقت کنید.

Hint

همهٔ مسئولیت‌های پیامبر به امام معصوم منتقل نمی‌شود، چون مسئولیت دریافت وحی فقط مخصوص پیامبر است.

راهنمای تصحیح

الف) نادرست (۰/۵) (درس ۲ - صفحه ۲۹)

ب) درست (۰/۵) (درس ۳ - صفحه ۴۰)

ج) نادرست (۰/۵) (درس ۱ - صفحه ۱۴)

دکتر Box

ب) نکات مهم اعجاز لفظی قرآن:

- بیان معارف ژرف و عمیق قرآن، در قالب زیباترین و مناسب‌ترین کلمات و عبارتها
- رساندن معنا به بهترین وجه
- جذب کردن دل‌های آماده به سوی حق
- برای درک اعجاز لفظی قرآن باید با زبان عربی آشنا باشیم و آن را بخوانیم.
- ساختار زیبا، با آهنگ موزون و دلنشین
- شیرینی بیان
- رسایی تعبیرات، موجب منع سران مشرکان مکه از شنیدن قرآن گردید.

ج) ویژگی‌های پاسخ به نیازها و سؤال‌های اساسی:

الف) کاملاً درست و قابل اعتماد بودن:

۱) پاسخ احتمالی نیازمند تجربه و آزمون است.

۲) عمر محدود آدمی برای تجربهٔ راه‌های زیاد کافی نیست.

ب) همه‌جانبه بودن:

۱) ابعاد مختلف انسان ارتباط کامل و تنگاتنگی با هم دارند.

۲) نمی‌توان برای هر بُعدی برنامه‌ریزی جداگانه کرد.

نکته

با توجه به این دو ویژگی، کسی می‌تواند پاسخ صحیح این سؤال‌ها را بداند که:

۱) آگاهی کامل از خلقت، جایگاه و ابعاد انسان در نظام هستی داشته باشد. (علم الهی)

۲) سرنوشت و عاقبت انسان‌ها پس از مرگ را بداند. (درک آیندهٔ خویش)

هر کدام از «موارد سمت راست» به کدام یک از «موارد سمت چپ» مربوط است؟ (یک مورد اضافه است.)

الف) پویایی و روزآمدبودن دین اسلام	۱) برنامه اسلام در عرصه ایمان
ب) جاودانه بودن	۲) نیاز ثابت
ج) عادلانه بودن نظام هستی	۳) حفظ قرآن کریم از تحریف
د) دادوستد با دیگران	۴) از عوامل ختم نبوت
	۵) رشد تدریجی سطح فکر مردم

راهنمای تصحیح << الف) ۴ (۰/۲۵) / ب) ۳ (۰/۲۵) / ج) ۱ (۰/۲۵) / د) ۲ (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه‌های ۲۳ و ۲۹)

واژه‌های زیر را تعریف کنید.

۴

الف) آیت

ب) فطرت انسان

الف) کارهای خارق‌العاده‌ای (۰/۲۵) که هیچ‌کس بدون تأیید و اذن خداوند قادر به انجام آن‌ها نیست. (قرآن این کارهای خارق‌العاده را آیت، نشانه و علامت نبوت می‌خواند. (درس ۳ - صفحه ۳۷)

ب) آفرینش خاص انسان (۰/۲۵) و ویژگی‌هایی که خداوند در اصل آفرینش انسان قرار داده (۰/۲۵) است. (درس ۲ - صفحه ۲۴)

راهنمای تصحیح

گزینه صحیح را مشخص کنید.

الف) بیت «نگار من که به مکتب نرفت و خط نوشت / به غمزه مسئله آموز صد مدرس شد» به کدام موضوع زیر اشاره دارد؟

(۱) انسان در هدایت به سوی کمال به موضوعاتی احتیاج دارد که در قرآن کریم وجود دارد.

(۲) خداوند معجزه جاوید خود را توسط پیامبری به دست مردم رساند که نزد هیچ کس درس نخوانده بود.

(۳) قرآن کریم بسیار فراتر از علم آن روز جامعه سخن گفته است.

ب) براساس آیات وحی، وظیفه عموم انبیای الهی که خداوند آنان را به آن توصیه فرموده است، چیست و به چه علتی طرفداران ادیان الهی با اسلام مخالف بودند؟

(۱) «دین را به پا دارید و در آن تفرقه نکنید.» - ناآگاهی و جهل به حقانیت دین

(۲) «دین را به پا دارید و در آن تفرقه نکنید.» - رشک و حسدی که در دل داشتند.

(۳) «نه یهودی باشید و نه مسیحی.» - رشک و حسدی که در دل داشتند.

ج) براساس آیات سوره عصر چه کسانی دچار خسران نمی شوند؟

(۱) متفکران در پیام الهی

(۲) مؤمنان عامل به عمل صالح

(۳) بشارت‌دهنده به حجت الهی

راهنمای تصحیح

الف) گزینه (۲) (۰/۵) (درس ۳ - صفحه‌های ۳۶ و ۳۷)

ب) گزینه (۲) (۰/۵) (درس ۲ - صفحه ۲۳)

ج) گزینه (۲) (۰/۵) (درس ۱ - صفحه ۱۴)

درس‌Box

ب) وظیفه پیروان پیامبران گذشته:

(۱) آمدن پیامبر جدید و آوردن کتاب جدید، نشان‌دهنده ناتوانی بخشی از تعلیمات پیامبر قبلی در پاسخ به نیازهای مردم است.

(۲) هر پیامبری که آمد، بشارت‌دهنده، تأکیدکننده و ادامه‌دهنده راه پیامبر قبلی است.

(۳) وجود دو یا چند پیامبر در یک زمان، نشانگر ایمان‌نیابردن پیروان پیامبر قبلی به آخرین پیامبر است که معادل عدم پیروی از پیامبران گذشته و سرپیچی از فرمان خدا است.

● قرآن تنها کتاب آسمانی است که به طور کامل از جانب خداست.

● در نتیجه: اسلام، تنها راه رستگاری مردم در دنیا و آخرت است.

ج) ﴿وَ الْعَصْرِ (۱) إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ (۲) إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ (۳)﴾ (سوره عصر، آیه ۱ تا ۳)

* ترجمه: * سوگند به زمان؛ همانا (نوع) انسان در زیان است، مگر کسانی که ایمان آورده‌اند و کارهای شایسته انجام داده‌اند و یکدیگر را به حق و صبر سفارش کرده‌اند.

پیام‌ها:

(۱) سوگند خدا به زمان، نشانه اهمیت عمر انسان است.

(۲) کشف راه درست زندگی که همان راه هدایت خداوند است، موجب خروج از زیان‌کاری است.

(۳) راه خروج از زیان، ایمان، عمل صالح و سفارش اجتماعی به حق و صبر است.

(۴) انسانی که ایمان و عمل صالح ندارد و امر به معروف (حق و صبر) را رها کرده است، قطعاً در زیان به سر می‌برد و عمر خود را از دست می‌دهد، در حالی که به هدف برتر خلقت خود نرسیده است.

متن های زیر را بخوانید و به سؤالات زیر پاسخ دهید.

الف) «آقای احمدی یکی از داستان نویس های معروف در زمینه کودک و نوجوان است. در چاپ دوم کتاب خود، برخی ایرادات نگارشی و املایی را اصلاح کرد و برای چاپخانه ارسال کرد تا در چاپ های جدید، این کتاب بدون ایراد و غلط چاپ شود. در قاعده کلی، آثار اولیه انسان ها با آثار دوران پختگی شان، فرق دارد و انسان کم کم و به مرور، ایرادات اولیه خود را اصلاح می کند.»

ب) «در طول تاریخ، امنیت مرزها بسیار مهم بوده است. در زمان های، مرزها با شمشیر و در دوران های با منجنیق و امروزه با سلاح سنگین و نیمه سنگین از مرزها دفاع می کنند. علاوه بر این، دادوستد از عوامل مهم در زندگی است. در برخی دوران ها، دادوستد به صورت کالا به کالا و در برخی دوران ها به صورت سکه ضرب شده و امروزه با پول کاغذی و ضمانت نامه ها، انجام می شود.»

درک مطلب (۱) متن «الف»، ما را به کدام اعجاز محتوایی قرآن رهنمون می سازد؟

درک مطلب (۲) متن «ب»، ما را به کدام دلیل ختم نبوت می رساند؟

درک مطلب (۱) انسجام درونی در عین نزول تدریجی (۵/۰) (درس ۳ - صفحه ۴۰)

درک مطلب (۲) پویایی و روزآمدبودن دین اسلام (۵/۰) (درس ۲ - صفحه ۲۹)

راهنمای تصحیح

به سؤال‌های زیر به صورت کوتاه پاسخ دهید.

- الف) چرا در طول تاریخ همواره شاهد ارائه برنامه‌های متفاوت و گاه متضاد از جانب مکاتب بشری بوده‌ایم؟
 ب) مصرع: «از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود»، به کدام نیاز برتر انسان اشاره دارد؟
 ج) تفاوت در شیوه هدایت انسان، نتیجه چیست؟
 د) علت‌های تجدید نبوت را نام ببرید؟ (دو مورد)
 ه) چرا تعیین زمان ختم نبوت با خدا است؟
 و) چه ویژگی‌هایی باعث شد که اسلام پاسخ‌گوی نیازهای بشر در دهه‌های مختلف باشد؟
 ز) معجزه آخرین پیامبر باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟
 ح) آشنایان به زبان عربی باعث فهمیدن کدام جنبه اعجازی قرآن است؟

راهنمای تصحیح

- الف) احتیاج دائمی انسان به داشتن برنامه‌ای که پاسخ‌گوی نیازهایش باشد (۲/۲۵) و سعادت او را تضمین کند. (درس ۱ - صفحه ۱۲)
 ب) نیاز شناخت هدف زندگی (۰/۵) (درس ۱ - صفحه ۱۳)
 ج) انسان ویژگی‌هایی دارد که او را از سایر مخلوقات متمایز می‌کند و همین امر سبب شده شیوه هدایت او متفاوت باشد. (۰/۵) (درس ۱ - صفحه ۱۵)
 د) ۱) استمرار و پیوستگی در دعوت
 ۲) رشد تدریجی سطح فکر مردم
 ۳) تحریف تعلیمات پیامبران پیشین (ذکر دو مورد کافی است). (هر مورد ۲/۲۵) (درس ۲ - صفحه ۲۵)
 ه) از آن‌جا که خداوند پیامبران را می‌فرستد (۰/۲۵) و اوست که نیاز یا عدم نیاز به پیامبر را در هر زمان تشخیص می‌دهد (۰/۲۵)، تعیین زمان ختم نبوت نیز با خدا است. (درس ۲ - صفحه ۲۸)
 و) ۱) توجه به نیازهای متغیر، در عین توجه به نیازهای ثابت (۰/۲۵)
 ۲) وجود قوانین تنظیم‌کننده (۰/۲۵) (درس ۲ - صفحه‌های ۲۹ و ۳۰)
 ز) ۱) مردم زمان خودش به معجزه بودن آن اعتراف کنند و آن را فوق توان بشری بدانند. (۰/۲۵)
 ۲) آیندگان هم معجزه بودن آن را تأیید کنند. (درس ۳ - صفحه ۳۷)
 ح) اعجاز لفظی (۰/۵) (درس ۳ - صفحه ۳۹)

درباره Box

ج) شیوه هدایت خداوند:

- خداوند هر مخلوقی را متناسب با ویژگی‌های وجودش (فطرت) هدایت می‌کند.
- هدایت انسان به دلیل ویژگی‌های انسان، از سایر مخلوقات متمایز است.

وجه تمایز انسان با سایر مخلوقات:

- ۱) توانایی تفکر و اندیشه
 - ۲) قدرت اختیار و انتخاب
- انسان ابتدا تفکر می‌کند، اگر کاری را مفید و رساننده به هدف تشخیص دهد، انتخاب می‌کند و انجام می‌دهد.
 - هدایت خداوند، از مسیر دو ویژگی عقل و اختیار می‌گذرد.
 - خداوند برنامه هدایت را از طریق پیامبران فرستاده که دربرگیرنده پاسخ به سؤالات بنیادین است.

پاسخ خیلی تشریحی

با توجه به این‌که ابیات زیر در کتاب درک آئنده خویش (معاد) آورده شده است، به نکات زیر توجه کنید:
 «روزها فکر من این است و همه شب سخنم / که چرا غافل از احوال دل خویشتنم / از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود / به کجا می‌روم
 آخر نمایم وطنم»
 پیام‌ها: ۱) بیت اول، بیانگر دغدغه‌مندی انسان در اثر اندیشیدن به نیازهای فراتر از نیازهای طبیعی و غریزی است.
 ۲) در بیت دوم، مصراع اول جست‌وجوی انسان به دنبال خالق خویش و هدف زندگی و مصراع دوم درک آینده را نشان می‌دهد و دنیا را وطن حقیقی انسان نمی‌داند.

به سؤال‌های زیر به صورت تشریحی پاسخ دهید.

- (الف) اسلام از ما خواسته است با ایمان، در عرصه عمل به چه چیزهایی برسیم؟ (دو مورد)
- (ب) تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت را توضیح دهید.
- (ج) کشف راه درست زندگی که یکی از نیازهای اساسی است را توضیح دهید.
- (د) با توجه به این که هر پیامبری، بشارت‌دهنده پیامبر بعدی بود، وجود دو یا چند دین در یک زمان نشانگر چیست؟
- (ه) چگونه خداوند از طریق تفکر و اختیار ما را هدایت می‌کند؟
- (و) آیا دعوت پیامبران در احکام فرعی نیز یکسان بوده است؟ مثال بزنید.

راهنمای تصحیح

- (الف) ۱) با انجام واجبات دین و ترک حرام‌های آن، خداوند را عبادت و بندگی کند.
- ۲) فضایل اخلاقی مانند عفت، راستگویی و امانت‌داری را کسب نماید و از رذایل اخلاقی مانند ظلم، نفاق، دروغ و ریا دوری کند.
- ۳) جامعه‌ای دینی براساس عدالت بنا نماید. (ذکر دو مورد کافی است و هر مورد (۰/۲۵)). (درس ۲ - صفحه ۲۵)
- (ب) در هر دوره‌ای از زمان، مجموعه‌ای از افکار، عقاید و آداب و رسوم که از آن فرهنگ تعبیر می‌شود (۰/۲۵)، مردم را کم و بیش تحت تأثیر قرار می‌دهد. (۰/۲۵) فرهنگ مردم حجاز آمیزه‌ای از عقاید نادرست، آداب و رسوم خرافی و شرک‌آلود بود (۰/۲۵). با وجود این، قرآن کریم نه تنها از این فرهنگ تأثیر نپذیرفت (۰/۲۵)، بلکه به شدت با آداب جاهلی و رسوم خرافی آن مبارزه کرد و به اصلاح جامعه پرداخت (۰/۲۵) و از موضوع‌هایی همچون عدالت‌خواهی، علم‌دوستی، معنویت و حقوق برابر انسان‌ها سخن گفته است. (۰/۲۵) (درس ۳ - صفحه ۳۱)
- (ج) راه زندگی یا «چگونه زیستن» که ارتباط دقیقی با دو نیاز قبلی دارد، دغدغه دیگر انسان‌های فکور و خردمند است. (۰/۲۵) این دغدغه از آن جهت جدی است که انسان فقط یک بار به دنیا می‌آید (۰/۲۵) و یک بار زندگی در دنیا را تجربه می‌کند. (۰/۲۵) بنابراین در این فرصت تکرارنشده، باید از بین همه راه‌هایی که پیش روی اوست (۰/۲۵)، راهی را برای زندگی انتخاب کند که به آن مطمئن باشد (۰/۲۵) تا بتواند با بهره‌مندی از سرمایه‌های خدادادی به هدف خلقت برسد. (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۱۴)
- (د) نشانگر این است که پیروان پیامبر قبلی به آخرین پیامبر ایمان نیاوردند (۰/۵) و این کار به معنای سرپیچی از فرمان خدا و عدم پیروی از دستورات پیامبران گذشته است. (۰/۵) (درس ۲ - صفحه ۳۱)
- (ه) خداوند برنامه هدایت انسان را که دربرگیرنده پاسخ به سؤالات بنیادین است، از طریق پیامبران می‌فرستد، (۰/۲۵) تا انسان‌ها با تفکر در این برنامه و پی‌بردن به ویژگی‌ها و امتیازات آن (۰/۲۵)، با اختیار خود این برنامه را انتخاب کنند (۰/۲۵) و در زندگی به کار ببندند و به هدفی که خداوند در خلقت او قرار داده است، برسند (۰/۲۵). انسان با عقل خود در پیام الهی تفکر می‌کند (۰/۲۵) و با کسب معرفت و تشخیص بایدها و نبایدها، راه صحیح زندگی را می‌یابد و پیش می‌رود. (۰/۲۵) (درس ۱ - صفحه ۱۵)
- (و) تعالیم انبیا در برخی احکام فرعی، متناسب با زمان، سطح آگاهی مردم و نیازهای هر دوره تفاوت‌هایی با یکدیگر داشته است. (۰/۵) مثلاً همه پیامبران، اوقات خود را به نماز دعوت کرده‌اند، اما در شکل و تعداد آن تفاوت‌هایی بوده است؛ البته این قبیل تفاوت‌ها سبب تفاوت در اصل دین نشده است. (۰/۵) (درس ۳ - صفحه ۲۵)